

Balvu Centrālās bibliotēkas
Pielāgotās literatūras bibliotēka

Tirgus iela 7, Balvi

Balvu novads, LV-4501

Tel. 64520219

e-pasts ilona@balvurcb.lv

mājas lapa <http://bibliotekas.lv/plb/>

PIELĀGOTĀS LITERATŪRAS BIBLIOTĒKAS

DARBA PĀRSKATS PAR 2023. GADU

Saturs

1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums	4
2. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums	4
3. Personāls	5
4. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	6
5. Krājums	11
6. Darbs ar bērniem un jauniešiem	13
7. Novadpētniecība un tifloģija	14
8. Publicitāte	15
9. Sadarbības tīkla raksturojums	15

KOPSAVILKUMS

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas reorganizācijas rezultātā no 2023. gada 1. jūlija Balvu filiālbibliotēka turpina darbu kā Balvu Centrālās bibliotēkas struktūrvienība Pielāgotās literatūras bibliotēka.

Integrējot Latvijas Neredzīgo bibliotēkas (turpmāk-LNerB) reģionālās filiāles pašvaldību bibliotēku tīklā, tika nodrošinātas plašākas iespējas Balvu novada un citu pašvaldību iedzīvotājiem ar redzes traucējumiem un citām lasīšanas grūtībām izmantot bibliotēkas pakalpojumus. Reorganizācijas rezultātā LNerB Balvu Centrālās bibliotēkas (turpmāk- Balvu CB) struktūrvienības Pielāgotās literatūras bibliotēkas (turpmāk-bibliotēka) darbības nodrošināšanai nodeva mēbeles un tehnisko aprīkojumu, LNerB aktīvus un saistības, kas saistītas ar lietotāju apkalpošanu struktūrvienībā, tai skaitā nomas līgumi par telpu īri, un ar to izmantošanu saistītie pakalpojumu līgumi un reproducēto darbu krājumu, noslēdzot deponēšanas līgumu.

Darbs pēc reorganizācijas turpinājās ierastajā režīmā, sniegti pakalpojumi iepriekšējā apjomā un kvalitātē. Arī atrašanās vieta palika nemainīga.

Darba prioritātes

Turpināt attīstīt un nostiprināt sadarbību ar valsts un pašvaldību sociālajām iestādēm, nevalstiskajām organizācijām, pašvaldību publiskajām bibliotēkām pielāgotās informācijas pieejamības jomā. Sniegt nepieciešamo atbalstu un konsultācijas. Popularizēt bibliotēkas pakalpojumus, tiekoties klātienē ar cilvēkiem ar citādām lasīšanas grūtībām.

Jauni pakalpojumi

Lai nodrošinātu bibliotēkas lietotājus ar literatūru un nepieciešamo informāciju, pārskata periodā īpaša uzmanība veltīta apmeklētāju iepazīstināšanai ar attālinātajiem bibliotēkas pakalpojumiem – audio grāmatu lejupielādes sistēmu BALSS un iespēju audio grāmatas saņemt elektroniski. Piedāvājam literatūru vieglajā valodā un mācību literatūru audio formātā.

Problēmas, to risinājumi

Digitālā vide paver lietotājiem iespējas izmantot bibliotēkas pakalpojumus attālināti, diemžēl šo pakalpojumu ieviešana notiek gausi. Iemeslu vidū ir gan aprīkojuma trūkums, gan nepietiekamas prasmes, gan psiholoģiskas īpatnības, piemēram, bailes no jaunām lietām, nevēlēšanās pielāgoties pārmaiņām. Trūkst elementāru zināšanu, arī palīdzības no ģimenes locekļiem.

1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums

- Īss situācijas apraksts:

Bibliotēka veic publiskās bibliotēkas funkcijas, organizē pasākumus un veido izstādes, popularizējot bibliotēku, literatūru un lasīšanu, sniedz informāciju un pakalpojumus ikvienam bibliotēkas lietotājam. Personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem, uztveres traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, kā arī personām, kuras fizisku vai citu traucējumu dēļ nespēj lasīt, bibliotēka nodrošina iespēju saņemt kvalitatīvu informāciju pielāgotā formātā gan uz vietas bibliotēkā, gan izmantojot pasta pakalpojumus. Apkalpo arī juridiskas iestādes - publiskās bibliotēkas Balvu, Alūksnes un Gulbenes novados, sociālās aprūpes centrus, dienas aprūpes centrus (*skatīt 16. lpp.*).

- Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā

LNerB reorganizācijas rezultātā no 2023.gada 1. jūlija Balvu filiālbibliotēka turpina darbu kā Balvu CB struktūrvienība Pielāgotās literatūras bibliotēka. Telpu plānojums un funkcionālais izvietojums nav mainījies. Ikdienas darbs turpinās ierastajā ritmā.

- Pārskata periodā paveiktais no bibliotēkas stratēģijā definētajiem virzieniem un uzdevumiem

Bibliotēkas apkalpošanas zonā palielināta pielāgotās literatūras aprīte, kas paredzēta ne tikai cilvēkiem ar redzes traucējumiem, bet arī cilvēkiem ar citādām lasīšanas grūtībām, tādējādi paplašinot bibliotēkas mērķauditoriju.

- Bibliotēkas akreditācija

Bibliotēkas akreditācija pārskata periodā nav notikusi.

2. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

- Veiktie un plānotie telpu un ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi

Bibliotēkas materiāli tehniskais stāvoklis 2023. gadā nav mainījies. Telpu paplašināšana vai bibliotēkas pārvietošana uz citām telpām nav notikusi.

Tabula "Telpu tehniskais stāvoklis"

	Raksturojums / esamība
Bibliotēkas ēka, īpašuma forma	Pašvaldības īpašums
Telpu kopējā platība, m ²	35,4
Lasītāju apkalpošanas telpas, m ²	26,5
Krātuves telpa, m ²	-
Zona bērniem/pusaudžiem	-

Vietu skaits lasītājiem	6
Telpu tehniskais stāvoklis (labs, apmierinošs, neapmierinošs)	labs
Kad veikta rekonstrukcija, remonts	2008. gadā kapitālais remonts
Apgaismojums (labs, jāuzlabo, neapmierinošs)	labs
Klimatiskie apstākļi telpās	atbilstoši normai
Mēbeļu, aprīkojuma atbilstība	apmierinoša
Pieejamība lietotājiem ar kustību traucējumiem	ir
Izkārtne ar darba laiku pie ieejas	ir
Norāde uz bibliotēku apdzīvotā vietā	nav
Velonovietne	ir

Telpās ierobežojošās platības dēļ nav iespējams iekārtot bērnu stūrīti spēlēm un citām aktivitātēm. Nepieciešama veco grāmatu plauktu nomaiņa. Vienā telpā nepieciešams kosmētiskais remonts.

- Iekārtas, aprīkojums

Darbiniekam nodrošināts atbilstošs tehniskais aprīkojums – dators, webkamera ar mikrofonu, lai pilnvērtīgi varētu pieslēgties tiešsaistes vidē.

Tabula “Bibliotēkas tehnoloģiskais nodrošinājums”

	Darbiniekiem (skaits)	Lietotājiem (skaits)	Vērtējums
Datori	1	1	Darbiniekam – 2 gads Lietotājiem – 5 gadi
Braila printeris		1	15 gadi
Multifunkcionālās iekārtas	1		6 gadi

Bibliotēkā esošās iekārtas un aprīkojums ir tehniskā darba kārtībā. Datoru skaits ir pietiekošs lietotāju vajadzībām. Lietotāji var saņemt labas kvalitātes izdrukas un kopijas. Datorus izmanto, lai izdrukātu rēķinus, analīzes u.c. dokumentus. Bērni pie datoriem darboties nāk reti. Viņi par ērtāku informācijas meklēšanas veidu atzīst savus viedtālrunus. Daži izmanto Wi-fi pie bibliotēkas ēkas vai telpās.

3. Personāls

- Personāla raksturojums

Bibliotēkas vadītāja Ilona Laicāne (pilna slodze). 2019. gadā nokārtots profesionālās kompetences novērtēšanas eksāmens Latvijas Nacionālās bibliotēkas Kompetenču attīstības centrā, iegūta kvalifikācija *bibliotekārs*, 3. profesionālais kvalifikācijas līmenis/4. LKI līmenis. Pārskata periodā apbalvojumi un pateicības netika saņemtas.

Regulāri pilnveidotas savas profesionālās iemaņas, kompetences un prasmes. Tiešsaistes lekcijās un klātienē semināros iegūtās zināšanas, redzētais un dzirdētais paplašināja redzesloku ar ideju dažādību. Pārskata periodā ņemta dalība 8 profesionālās pilnveides pasākumos, kopā 30 stundas (*skatīt Pielikumā*

tabulu "Apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi 2023. gadā). Apliecinājumi saņemti par 14 stundām. Gūtās zināšanas tiek pielietotas bibliotekārajā darbā.

4. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

Bibliotēka piedāvā daudzveidīgu pakalpojumu klāstu gan tiešajai mērķauditorijai – personām ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, gan plašākam iedzīvotāju lokam. Bibliotēkas pakalpojumi reģistrētiem lietotājiem ir bezmaksas. Ikdienas pamatpakalpojumi ir dokumentu izsniegšana un saņemšana, interneta pieejamība, grāmatu rezervēšana, materiālu izdruka, kopēšana, uzziņu sniegšana, izstādes un pasākumi, priekšā lasīšanas pakalpojums u.c.

Bibliotēkas telpas atrodas Balvu pilsētas centrā, tā atvērta piecas dienas nedēļā. Sestdienās un svētdienās slēgts. Par darba laiku ir uzliktas norādes pie bibliotēkas durvīm. Pirms valsts noteiktajām svētku dienām bibliotēka tiek slēgta vienu stundu ātrāk. Katra mēneša pēdējā piektdiena ir spodrības diena, kad apmeklētājus neapkalpo. Apmeklētāji netiek apkalpoti arī atvaļinājuma, semināru vai dienesta braucienu laikā.

Bibliotēka strādā LNerB izveidotajā informācijas sistēmā "Krājuma uzskaites un lasītāju apkalpošanas programma", kuras jaunā versija tika ieviesta 2021. gadā. Programma nodrošina 24 bibliotekārās darbības – resursu apstrādi, reģistrēšanu, uzskaiti, apmaiņu (SBA), lasītāju reģistrāciju un apkalpošanu, statistikas datu ieguvu par krājumu un pakalpojumiem bibliotēkā.

- Galvenie rādītāji

Tabula "Bibliotēkas pamatrādītāji"

	2021	2022	2023	% salīdzinot ar iepr. gadu	
Aktīvo lietotāju skaits	296	298	340	+0,67	+14,09
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	4	4	8	0	+100
Bibliotēkas apmeklējums	2315	2360	2884	+1,94	+22,20
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	78	164	54	+110,25	-67,07
Virtuālais apmeklējums	-	-	1761	-	-
Izsniegums kopā	10289	8421	10477	-18,15	+24,41
<i>t. sk. grāmatas</i>	859	742	867	-13,62	+16,85
<i>t.sk. grāmatas palielinātā drukā</i>	276	312	836	+13,04	+167,95
<i>t.sk. grāmatas Braila rakstā</i>	255	126	222	-50,59	+76,19
<i>t.sk. audiogrāmatas</i>	5948	4295	4912	-27,79	+14,36
<i>t.sk. audiožurnāli</i>	154	200	949	+29,87	+374,5
<i>t.sk. mūzikas ieraksti + DVD</i>	56	48	25	-14,28	-47,92
<i>t.sk. citi dokumenti</i>	6	10	40	+66,66	+300
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	2735	2688	2626	-1,72	-2,31
No tā bērniem līdz 18.g.	198	194	321	-2,02	+65,46
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	-	-	-	-	

<i>t. sk. bērni līdz 18 g.</i>	-	-	-	-	
Iedzīvotāju skaits	-	-	-	-	

Izvērtējot tabulu var teikt, ka pārskata periods noslēdzies ar pozitīvu rādītāju dinamiku. Bibliotēkas reģistrēto lietotāju skaits pieauga par 14 %, bet izsniegums par 24%. Rādītāju kāpums saistīts ar jaunu ārējo apkalpošanas punktu izveidi un mērķtiecīgu sadarbības attīstību ar sociālās aprūpes iestādēm. Īpaši pieaudzis izsniegums pielāgotai literatūrai.

Bibliotekāro aptvērums nevar izrēķināt tā iemesla dēļ, ka tiek apkalpoti lietotāji gan Balvu, gan Gulbenes un Alūksnes novados. Tāpat iepriekšminēto novadu publiskās bibliotēkas izmanto SBA pakalpojumus un saviem lietotājiem piedāvā pielāgoto literatūru.

- Pakalpojumu attīstība, jauninājumi

Bibliotēka piedāvā daudzveidīgu pakalpojumu klāstu gan tiešajai mērķauditorijai – personām ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, gan plašākam iedzīvotāju lokam. Pakalpojumu sniegšana notiek ne tikai uz vietas bibliotēkā, bet arī attālināti (audio grāmatu lejupielāde, uzziņas un konsultācijas pa tālruni un e-pastu), ar pasta starpniecību (bezmaksas sūtījumi neredzīgajiem) vai piegādājot dokumentus lietotājiem uz mājām. Notiek lietotāju apmācība grāmatu izsniegšanai un lasīšanai zibatmiņās, nedaudz pieaudzis lietotāju skaits, kas izmanto šo pakalpojumu.

Tiek piedāvāta iespēja digitālās audio grāmatas saņemt elektroniski – neapmeklējot bibliotēku, bet, saņemot autorizācijas datus, lejupielādēt tās no LNerB E-kataloga.

Palielinoties krājumam, turpinām bērniem ar lasīšanas grūtībām piedāvāt grāmatas vieglajā valodā un mācību grāmatas pielāgotā formātā.

Tikšanās Beņislavas dienas aprūpes centrā

- Sabiedrības, lasītāju viedokļa izziņāšana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti, jaunu lasītāju piesaiste

Pārskata periodā sabiedrības un lasītāju viedokļa izziņāšana par bibliotēkas darba kvalitāti nenotika. Jaunu lasītāju piesaiste notiek sadarbībā ar Latvijas Neredzīgo biedrības Balvu teritoriālo valdi (Balvu TO), publiskajām bibliotēkām un

sociālās aprūpes iestādēm. Pārskata periodā bibliotēkā reģistrēti 68 jauni lietotāji. Lielākais izaicinājums ir noturēt viņu interesi nākotnē, padarot tos par pastāvīgiem bibliotēkas lietotājiem.

- Ārējie apkalpošanas punkti kā pakalpojums

Kopā bibliotēkai ir 14 ārējie apkalpošanas punkti (*skatīt 16.lpp.*). Visvairāk tiek izmantotas audio grāmatas, būtiski pieaudzis arī grāmatu palielinātā drukā izsniegums. Ar ārējo apkalpošanas punktu pārstāvjiem veikta saziņa, lai reģistrētu jaunus lietotājus un noskaidrotu lietotāju vajadzības, intereses, apmierinātību ar saņemtajiem informācijas resursiem. Papildus tam sniegts konsultatīvais atbalsts atskaņošanas tehnikas iegādes un izmantošanas jautājumos, tiflotehnikas saņemšanai. Pārsvarā sadarbība noris veiksmīgi, dažos centros problēmas rada darbinieku pārslodze un laika trūkums.

- Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām

Bibliotēka atrodas pilsētas centrā. Lietotāji, kuri ierodas ar sabiedrisko transportu no autoostas var ērti sasniegt bibliotēku patstāvīgi, izmantojot balto spieķi. Pieejama apmeklētājiem ar kustību traucējumiem, atrodas ēkas 1. stāvā, ierīkota nobrauktuve. Tiešajai mērķauditorijai – personām ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām – piedāvā pielāgoto krājumu (grāmatas un periodiskos izdevumus audio formātā, Braila rakstā, palielinātā drukā) priekšā lasīšanas pakalpojumu, iespēju izmantot Braila raksta printeri, datoru ar specializētu aprīkojumu. 2023. gadā šo iespēju izmantoja 50 datorapmeklētāji ar redzes traucējumiem. Tika nodrošinātas individuālas apmācības. Lasītājiem, kuri vecuma, nespēka vai kāda cita iemesla dēļ nespēj atnākt uz bibliotēku, dokumenti iespēju robežās tika piegādāti dzīves vietā. Aizvadītajā gadā tie bija 5 lasītāji.

Tabula "Īpašie pakalpojumi"			
GADS	2021	2022	2023
Izdrukas Braila rakstā	25	23	42
Priekšā lasīšana			
Lasījumu skaits	76	118	192
Laiks (h)	20:30:00	57:00:00	78:00:00

Braila rakstā tika sagatavoti un izdrukāti dažādi, lietotājam nepieciešami, mācību materiāli.

18. novembrim velīts pasākums Vīksnas tautas namā

Nozīmīgs un pieprasīts pakalpojums, kurš tiek sniegts lietotājiem ir priekšā lasīšana. Būtiski pieaudzis priekšā lasīšanas laiks un lasījumu skaits, jo pārskata periodā kopā ar Balvu TO tika rīkoti vairāki tematiski pasākumi, kuros piedalījās ar lasījumiem par noteiktām tēmām. Savukārt individuāla informācijas (publikācijas periodiskajos

izdevumos, rēķini, vēstules u.c.) priekšā lasīšana tiek īstenota pēc pieprasījuma.

- Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām Joprojām pieprasītas bija senioru individuālās datorapmācības. Bet bija arī problēmas: šī mērķgrupa ir vispretrunīgākā – no vēlmes apgūt jaunās tehnoloģijas un iespējas, ko tās sniedz, līdz bailēm un neapmierinātību, ko sagādā e-pakalpojumi un e-vide.

- Pielāgotās literatūras pakalpojums

Lai arī bibliotēkā notika reorganizācija, gan piedāvātie pakalpojumi, gan bibliotēkas krājums palika nemainīgs, tas tika regulāri papildināts ar pielāgoto literatūru. Sīkāk par krājumu skatīt sadaļā *Krājums 10. lpp.* Tāpat turpinājās sadarbība ar blakus novadu bibliotēkām. Gan Balvu, gan Alūksnes novadu bibliotēkās pieejamas pielāgoto grāmatu kopas.

Tabula “Pielāgotā literatūra bibliotēkas krājumā”

Pielāgojuma veids	Skaits
Grāmatas palielinātā drukā	126
Grāmatas vieglajā valodā	16
Audiogrāmatas, tai skaitā audio seriālizdevumi	2492
Grāmatas Braila rakstā, tai sk. seriālizdevumi Braila rakstā	262

- Uzziņu un informācijas darbs

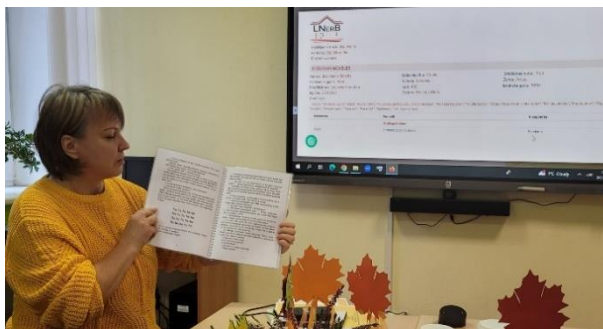
Pārskata periodā bibliotēkā joprojām īpaši svarīga nozīme bija uzziņu un informācijas sniegšanas pakalpojumam, kas tika nodrošināts gan klātienē, gan attālināti. Sniegtas 120 uzziņas, vairākums par ikdienā nepieciešamo jautājumu risināšanu (i-banka, e-veselība, CSDD, VSAA, VID EDS izmantošana, transporta un kultūras pasākumu biļešu iegāde, sludinājumu ievietošana, tehnisko palīgīdzekļu iegāde utt.), par dažādu valsts un pašvaldības iestāžu darba laikiem un pakalpojumu pieejamību, par bibliotēkas pakalpojumiem un datubāzēm. Palielinājies skenēšanas pakalpojumu skaits

- Bibliotēkas izglītojošā darbība

Bibliotēka īstenoja lietotāju digitālās un informācijpratības veicināšanas darbu, sniedzot individuālas konsultācijas darbā ar datoru (darbs ar failiem), internetu (e-pasta izveidošana un lietošana, sociālie tīkli), elektroniskajiem informācijas resursiem un pakalpojumiem (bibliotēkas e-katalogs, internetbanka, klientu portāli, VID EDS).

Papildus tam lietotāji ar redzes traucējumiem konsultēti un apmācīti atskaņošanas tehnikas (magnetola “Roberts”, skaņas ierakstīšanas un atskaņošanas ierīce Daisy), USB zibatmiņas, audio grāmatu lejupielādes sistēmu BALSS, kā arī dažādu ierīču – mobilo telefonu, diktofonu un citu – lietošanas jomā.

- Pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju informācijas pieejamība iedzīvotājiem

Dalība Balvu novada skolu bibliotekāru seminārā ar prezentāciju par pielāgoto mācību literatūru.

Bibliotēka nodrošina iedzīvotājiem iespēju iepazīties ar aktuālu dažādu iestāžu un organizāciju informāciju. Daļa informatīvu materiālu (Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām, Latvijas Neredzīgo biedrības, Servisa suņu biedrības TEODORS, Tiesībsarga biroja informatīvie materiāli u.c.) pieejama pielāgotajā formātā – audio formātā, Braila rakstā, palielinātajā drukā. Aktuālas un noderīgas informācijas bukleti vai

raksti tiek regulāri izvietoti uz informācijas stenda.

- Elektroniskais katalogs kā pakalpojums

Jaunieguvumu saraksts un visa aktuālā informācija par bibliotēku pieejama bibliotēkas mājaslapā www.bibliotekas.lv/plb, no tās var nokļūt E-katalogā neredzigobiblioteka.lv/e-katalogs/. Ir nodrošināta vienkāršā (pēc vārda vai frāzes) un paplašinātā (izvēloties dažādus kritērijus) meklēšana. Dokumentu rezervēšanas iespējas ir nodrošinātas ar e-pasta palīdzību, telefoniski vai klātienē.

- Iekšzemes un starptautiskais SBA

Diemžēl jau otro gadu bibliotēkas krājums parastajā iespaidrakstā netiek papildināts, tāpēc lietotāju pieprasījuma un interešu apmierināšanai, kā arī izstāžu satura veidošanai izmantoti iekšzemes SBA pakalpojumi.

Tabula “SBA rādītāji”

SBA	2021.	2022.	2023.
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	70	48	50
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	428	289	423

Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits pieaudzis, jo galvenais reorganizācijas uzdevums bija paplašināt pielāgotās literatūras apriti visās pašvaldību publiskajās bibliotēkās.

- Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā

Bibliotekāra darbs nav saistīts tikai ar grāmatām un citiem informācijas resursiem, tas ir arī darbs ar cilvēkiem – ļoti dažādiem. Sabiedrība noveco, bērni un mazbērni dzīvo tālu, ir pavisam vientuļi cilvēki – katram savas rūpes. Diemžēl jāsecina, ka bieži vien bibliotekārs ir vienīgais cilvēks, kas var palīdzēt atrisināt problēmas. Bieži esmu lieciniece dažādiem cilvēku dzīves notikumiem – gan pacilājošiem, gan skumjiem.

5. Krājums

- Krājuma komplektēšanas politika un organizācija:

Reorganizācijas gaitā LNerB ar *DEPONĒJUMA LĪGUMU par literatūras krājumu parastajā iespieddrukā* Balvu CB nodeva glabāšanā 840 vienības - grāmatas parastajā iespiedrakstā par kopējo vērtību naudas izteiksmē 5209,76 EUR (pieci tūkstoši divi simti deviņi eiro, 76 centi).

Bibliotēka vairs nekomplektē šo krājuma daļu, tam nav paredzēti līdzekļi.

Ar *DEPONĒJUMA LĪGUMU par pielāgotās literatūras krājumu* bibliotēka saņēma pielāgotos literatūru (audiogrāmatas, grāmatas palielinātā drukā un Braila rakstā), grāmatas vieglajā valodā un citas krājuma vienības. Deponējuma skaits ir 2740 vienības, kopējā vērtība naudas izteiksmē - 4139,86 EUR (četri tūkstoši viens simts trīsdesmit deviņi eiro, 86 centi)

Krājuma apstrādes un komplektēšanas procesā LNerB speciālisti ievēro LNerB Krājuma komplektēšanas vadlīnijas 2022.–2024. gadam, kuras nosaka bibliotēkas krājuma organizēšanas pamatprincipus un tālākās attīstības virzienus.

Pielāgotās literatūras krājums līdz bibliotēkai tiek piegādāts pa pastu, ar brīvprātīgo palīdzību vai LNerB transportu.

- Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums:

Pārskata periodā bibliotēkas krājumā ienākušas 383 vienības par summu 247,23 EUR.

Bija abonēti 4 preses izdevumi par summu 98,96 EUR.

- Rekatalogizācija (ierakstu skaits + % no kopējā)

Bibliotēkas krājums 100 % rekatalogizēts.

- Krājuma pārbaude (inventarizācija)

Pārskata periodā bibliotēkas krājuma pārbaude (inventarizācija) nav veikta.

- Krājuma rādītāji:

Tabula "Krājuma rādītāji"

Gads	2021	2022	2023
Jaunieguvumi kopā	477	440	383
<i>t. sk. pielāgotā literatūra</i>	214	203	215
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	86	53	71
<i>t. sk. bērniem</i>	9	10	16
Izslēgtie dokumenti	126	201	390
Krājuma kopskaits	4059	4298	4293
Grāmatu krājuma apgrozība	2,17	1,56	1,86
Periodisko izdevumu apgrozība	4,21	3,89	5,91

Samazinājies kopējais jaunieguvumu skaits skaidrojams ar to, ka vairs netiek komplektētas grāmatas parastajā iespaidrakstā. Periodisko izdevumu apgrozība pieaugums skaidrojams ar to, ka Sociālās aprūpes centri, kur mīt daudz lietotāji labprāt klausās audiožurnālu “Doma”, kurš iznāk reizi mēnesī. Krājuma kvalitāte uzlabota, izslēdzot nolietotus un nepieprasītus izdevumus.

- Datubāzes:

Bibliotēka piedāvā lietotājiem divas abonētās tiešsaistes datubāzes – “Letonika.lv” un LURSOFT “Laikrakstu bibliotēka”. Reģistrētiem lietotājiem nodrošināta attālināta pieeja datubāzei “Letonika.lv”, diemžēl atsauce ir necīga. Bibliotēkas veidoto datu bāzu nav.

Tabula “Bibliotēkā pieejamo datubāžu izmantojums”

Datubāze	2021	2022	2023
Letonika			
skatījumi	197	213	192
piekļuves sesiju skaits	303	326	238
lejuplāžu skaits			
News			
skatījumi	492	799	609
piekļuves sesiju skaits	492	500	500
lejuplāžu skaits			
Citas	-	-	-

Tiešsaistes elektroniskās datubāzes tika izmantotas, lai atrastu kādu konkrētu faktu vai informāciju. Uzziņu izpildei un pasākumu sagatavošanai informācija tika meklēta arī LNDB kolekcijās Periodika.lv, Zudusī Latvija. LNB analītikas datu bāzē un katalogā. Balvu CB kultūrvēstures datu bāzē. Bibliotēkā izvietotas informatīvas zīmes par pieejamām bezmaksas datubāzēm letonika.lv un news.lv.

- Krājuma un datubāžu popularizēšana

Vadoties no iepriekš sastādītā “Kultūras pasākumu plānam 2023. gadam” krājuma popularizēšanai katru mēnesi tika izvietotas literatūras un tematiskās izstādes. Pārskata periodā bija 24 literatūras un tematiskās izstādes, kurās lasītāji varēja apskatīt 369 grāmatas, 13 žurnālus un citus materiālus no novadpētniecības un uzziņu mapēm. Bieži vien lietotāji grāmatu lasīšanai paņēma tieši no izstādes plaukta.

Bibliotēkā pārskata periodā notikuši 12 pasākumi, ko apmeklēja 170 interesenti. Visvairāk pasākumu tika rīkots sadarbībā ar Balvu TO, un telpu šaurības dēļ tie notika Vīksnas pagasta pārvaldes telpās.

- Darbs ar parādniekiem

Darbs ar parādniekiem veikts reizi divos mēnešos, izmantojot dažādus saziņas veidus. Lielu problēmu nav, tomēr dažreiz gadās, ka lietotāji snieguši nepatiesus kontaktus vai tie ir mainījušies, daži vienkārši ignorē atgādinājumus. Ir gadījumi, ka telefons, adrese nomainīta vai neviens nav paziņojis par personas nāvi.

Ziemassvētku pasākums Vīksnā

- Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības, secinājumi
Neērtības sagādā telpu šaurība un grūtības izvietot krājumu atbilstoši mūsdienu prasībām. Lielā pieprasījuma dēļ būtu nepieciešams reproducēt vairāk grāmatu palielinātā drukā. Sociālās aprūpes centri prasa audio grāmatas, kur būtu ielasīti stāsti vai īsāki romāni, jo senioriem ir grūti noturēt uzmanību. Darbs pie krājuma kvalitātes uzlabošanas tiek veikts regulāri.

6. Darbs ar bērniem un jauniešiem

- Darbs ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji

Bērni mēģina uzrakstīt savu vārdu Braila rakstā

Bērniem nodrošināta brīvprīgie krājuma, iespēja izmantot datoru mācību vajadzībām, drukas, skenēšanas, kopēšanas, iesiešanas pakalpojumi, interneta pieslēgums, abonētās datubāzes, uzziņas un konsultācijas, pasākumi, izstādes un ekskursijas.

2023. gadā reģistrēti 8 lietotāji vecumā līdz 18 gadiem. Tie ir bērni un jaunieši ar citādām lasīšanas grūtībām. Aktīvākais darbs ar bērniem bibliotēkā notiek vasaras mēnešos, kad vasaras brīv laikā pie vecvecākiem atbrauc mazbērni.
- Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām

- Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri

Ierasti sadarbība notiek ar pašvaldības mācību iestādēm organizējot informatīvi izglītojošas ekskursijas bibliotēkā projektu nedēļas un Ēnu dienas ietvaros, kurās bērni un jaunieši uzzina par bibliotēkas vēsturi un pakalpojumiem, speciālo tehniku.

- Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi

Ņemot vērā bibliotēkas telpu platību, ir neiespējami atrast vietu, kur iekārtot bērnu un jauniešu zonu. Zināmas grūtības sagādā arī lielas ekskursantu grupas uzņemšana, nepietiek vietas. Lai kvalitatīvi īstenotu darbu ar bērniem, trūkst pieredzes efektīvu pasākumu un interaktīvu, mūsdienu bērnu uztveres īpatnībām atbilstošu, aktivitāšu organizēšanā.

7. Novadpētniecība un tifloloģija

- Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes

Pārskata periodā tika apkopoti tematiski materiāli par dažādām tifloloģijas tēmām, tai skaitā LNerB, Balvu TO, neredzīgajiem kultūras, mākslas un sporta pasaulē, Braila rakstu u.c. Novadpētniecības krājumu veido maza daļa daiļliteratūras, nozaru literatūras, novadpētniecības materiālu mapes. Līdzekļu trūkuma dēļ vairs netiek komplektēti novadnieku darbi.

Daudz informācijas tiek izgūts no preses izdevumiem un interneta vietnēm. Dokumentējot ikdienas notikumus, regulāri tiek papildināta bibliotēkas vēstures mape. Visi savāktie materiāli pieejami tikai papīra formā. Viss novadpētniecības krājums tiek glabāts brīvpieejas plauktos, izkārtots mapēs, bet nav izsniedzams lietošanai uz mājām. Vajadzības gadījumā materiāli tiek skenēti un izsūtīti elektroniski.

- Novadpētniecības darba popularizēšana

Bibliotēkā pieejamas 10 tematiskās mapes. Novadpētniecības materiāli tiek izmantoti, veidojot tematiskās vai literatūru popularizējošas izstādes, arī vadot ekskursijas.

- Sadarbība novadpētniecības jomā

Bibliotēka apkalpo Balvu, Alūksnes, Gulbenes un Smiltenes novados dzīvojošus neredzīgus un vājredzīgus iedzīvotājus. Lai papildinātu mapes ar jauniem materiāliem no reģionālajiem preses izdevumiem, izveidojusies laba sadarbība ar novadu bibliotēku darbiniekiem, kuri pēc pieprasījuma ieskenē nepieciešamo informāciju.

Publikācija par bibliotēkas reorganizāciju

- Novadpētniecības darba problēmas un to risinājumi

Nepietiekams laika resurss apzināt un sameklēt vajadzīgo informāciju. Viens no risinājumiem ir iesaistīt bibliotēkas lietotājus vajadzīgās informācijas apkopošanā, kas arī tiek veiksmīgi īstenots.

8. Publicitāte

- Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas pakalpojumiem
Regulāri tika veidots pasākumu un izstāžu vizuālais noformējums, teksta apraksti publikācijām, atjaunota informācija par bibliotēkā notiekošo bibliotēkas mājaslapā. Par notiekošo bibliotēkā izvietota informācija bibliotēkas telpās, lietotāji informēti ar e-pastu un telefona īsziņu starpniecību.

- Bibliotēkas informācija tīmeklī

Pēc reorganizācijas bibliotēkai tika izveidota sava mājaslapa <http://bibliotekas.lv/plb/>

Tur pieejama informācija par sniegtajiem pakalpojumiem, krājuma katalogs, ziņas par pasākumiem, izstādēm un citām aktualitātēm. Ņemot vērā bibliotēkas mērķauditoriju, informācijai jābūt viegli uztveramai un saprotamai. Diemžēl laika trūkuma dēļ bibliotēkai nav izveidots aktīvs konts kādā no sociālajiem medijiem.

- Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi

Piedalīšanās Balvu CB rīkotajos dārza svētkos "Alise grāmatu zemē" Balvu pilsētas skvērā. Pasākumā norisinājās izziņošanas aktivitātes, rotaļas, radošās darbnīcas, lielformāta spēles un seju apgleznošana. Bibliotēka piedalījās ar savu aktivitāti "Atrodi īsto grāmatu". Piedalījās gan bērni, gan interesi izrādīja arī pieaugušie.

9. Sadarbības tīkla raksturojums

- Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām
  - ✓ Balvu CB - konsultācijas, profesionālās pilnveides pasākumi, pieredzes apmaiņas braucieni, pasākumi, SBA pakalpojumi.
  - ✓ Balvu novada mājaslapa balvi.lv - publicitāte vietējos medijos par notikumiem bibliotēkas dzīvē.
  - ✓ Ziemeļlatgales laikraksts "Vaduguns", Balvu novada pašvaldības informatīvais laikraksts "Balvu Novada ziņas" - publicitāte vietējos medijos.

Dalība Balvu CB rīkotajos dārza svētkos pilsētas skvērā.

- ✓ Novada izglītības iestādes - ekskursijas bibliotēkā. Bērni iegūst informāciju par bibliotēkas specifiku, par cilvēkiem ar redzes traucējumiem, pielāgotām tehnoloģijām, saskarsmi ar cilvēkiem ar redzes invaliditāti, vides pieejamību, Braila rakstu, audio grāmatām u.tml.

Sadarbība SBA jomā ar pašvaldību publiskajām bibliotēkām Latvijā par pielāgotās literatūras pieejamību:

1. Balvu CB (Balvu nov.)	8. Rugāju bibliotēka
2. Žīguru bibliotēka	9. Ļaudonas bibliotēka (Madonas nov.)
3. Baltinavas bibliotēka	10. Alūksnes pilsētas bibliotēka (Alūksnes nov.)
4. Vīksnas bibliotēka	11. Mārkalnes bibliotēka
5. Kubulu bibliotēka	12. Bejas bibliotēka
6. Naudaskalna bibliotēka	13. Pededzes bibliotēka
7. Upītes bibliotēka	14. Gulbenes novada bibliotēka (Gulbenes nov.)

Ārējie apkalpošanas punkti:

1. Balvu pansionāts (Balvu novads)
2. Sociālās aprūpes centrs "Rugāji"
3. Viļakas sociālās aprūpes centrs
4. Beņislavas Dienas aprūpes centrs
5. Balvu Daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centrs
6. Viļakas Dienas aprūpes centrs
7. Alūksnes pansionāts (Alūksnes novads)
8. Sociālās aprūpes centrs "Pīlādži"
9. Lubānas veselības un sociālās aprūpes centrs (Lubānas novads)
10. Sociālās aprūpes centrs "Trapene" (Smiltenes novads)
11. VSAC "Latgale" filiāle "Litene" (Gulbenes novads)
12. Sociālās aprūpes centrs "Siltais"
13. Sociālās aprūpes centrs "Jaungulbenes Alejas"
14. Sociālās aprūpes centrs "Dzērves"

- Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes
  - ✓ Latvijas Neredzīgo biedrības Balvu teritoriālā organizācija - jaunu lietotāju apzināšana un piesaiste, novadpētniecības materiāli tematiskajām mapēm, tematisku pasākumu rīkošana, publicitāte.
  - ✓ Latvijas Neredzīgo biedrības Rehabilitācijas centra Balvu filiāle - dažādu informatīvu materiālu sagatavošana Braila rakstā. Savstarpēja nepieciešamās informācijas precizēšana un apmaiņa. Brīvprātīgais darbs pielāgotās literatūras apmaiņā pie lasītājiem.
  - ✓ Balvu novada skolu bibliotekāri - pārrunātas sadarbības iespējas, sniegta informācija par bibliotēkas pakalpojumiem, pielāgotās literatūras piedāvājumu bērniem.
  - ✓ “Latvijas Pasts” Balvu nodaļa – pasta sūtījumu piegāde.
  - ✓ Balvu un Alūksnes novadu Invalīdu biedrības - pieejami bibliotēkas publicitātes materiāli.
  - ✓ Privātpersonas - ziedojumi (preses izdevumi, grāmatas).

Gribās pieminēt galvenos sadarbības partnerus – bibliotēkas apmeklētājus gan ikdienā, gan pasākumos. Paldies par aktīvām sarunām, padomiem, priekšlikumiem un ieteikumiem kopīgai sadarbībai.

Esiet laipni gaidīti! Bibliotēkas durvis jums vienmēr ir atvērtas!

Pārskatu sagatavoja Balvu CB struktūrvienības

Pielāgotās literatūras bibliotēkas

vadītāja Ilona Laicāne

25.01.2024.

10. Pielikumi

Tabula "Profesionālās pilnveides un tālākizglītības pasākumi 2023. gadā"

Norises laiks	Norises vieta	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Klātienē vai attālināti
02.02.2023	Platforma "Teams"	Kultūras informācijas sistēmu centrs	"KISC piedāvātie e-resursi latviešu valodā Latvijas bibliotēkām", resurss letonika.lv un "Lursoft" piedāvātā Laikrakstu lasītava news.lv , 3td e-grāmatu bibliotēku platforma 3td.lv Apliecinājums	3 st.	Attālināti
27.02.2023	Platforma „Zoom”	LNB, Bibliotēku attīstības centrs	“Finanšu pratība, medijpratība un bibliotēkas”	3 st. 30 min.	Attālināti
22.03.2023	Balvu Centrālā bibliotēka	Balvu Centrālā bibliotēka	Balvu novada publisko bibliotēku darbinieku pavasara seminārs Apliecinājums nr. 16/2023	4 st.	Klātienē
26.05.2023	Izbraukuma seminārs	Balvu Centrālā bibliotēka	Balvu novada publisko bibliotēku darbinieku izbraukuma seminārs Medņevas pagastā.	4 st.	Klātienē
28.07.2023	Kultūr-vēstures studiju brauciens	Balvu Centrālā bibliotēka	Ogres Centrālā bibliotēka Latvenergo Enerģētikas muzejs Uldovena pils Lielvārdes pilsētas bibliotēka Lielvārdes pilsētas Lāčplēša filiālbibliotēka		Klātienē
19.09.2023	Platforma „Zoom”	Latvijas Nacionālā bibliotēka	Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotekāram	3.5 stundas	Attālināti
27.10.2023	Balvu Centrālā bibliotēka	Balvu Centrālā bibliotēka	Balvu novada publisko bibliotēku darbinieku rudens seminārs 2023 Apliecinājums nr. 40/2023	4 stundas	Klātienē
05.12.2023	Platforma "Teams"	Kultūras informācijas sistēmu centrs	Drošība digitālajā vidē Apliecinājums	3 stundas	Attālināti